

Відгук

офіційного опонента

**доктора економічних наук, доцента Борисової Світлани Євгенівни
на дисертаційну роботу Сириченко Наталі Сергіївни на тему
«Розвиток міжнародного інвестування в умовах глобальних
трансформацій», яку представлено до захисту у спеціалізованій вченій
раді Д 11.051.03 у Донецькому національному університеті МОН України
(м. Вінниця) на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні
економічні відносини**

Актуальність теми дисертації

Дослідження інвестиційного компонента забезпечення міжнародної економічної динаміки актуалізується на сучасному етапі світогосподарського розвитку, коли випереджаючими темпами глобалізуються інвестиційні ринки та суттєво перерозподіляються функції учасників інвестиційного процесу. Успішна міжнародна інвестиційна діяльність стає однією з найважливіших умов економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності країн. Таким чином, дослідження тенденцій розвитку міжнародного інвестування в умовах глобалізації є вкрай актуальним. Зокрема, детального вивчення потребують питання трансформаційного впливу глобалізації на процес міжнародного інвестування з метою виділення та подальшого врахування провідних чинників вказаної трансформації.

Вищезазначене свідчить про актуальність теми дисертаційної роботи здобувача Сириченко Н.С.

Наукова новизна одержаних результатів

Робота містить ряд результатів, які слід визнати науково-новими.

До найбільш суттєвих наукових результатів, що розкривають особистий внесок автора у розробку досліджуваної проблеми та характеризують новизну роботи, належать наступні:

1. Розроблено генезис теорій інвестування, з використанням якого, зокрема, надано конкретизоване авторське визначення поняття міжнародних інвестицій в умовах глобальних трансформацій – вкладення власних, запозичених або залучених ресурсів у формі матеріальних, фінансових, інтелектуальних цінностей в об'єкти підприємницької та інші види діяльності, як на короткий, так і тривалий період, за межами країни, індивідуальними або/і інституціональними інвесторами, та утворення на цій основі державно-транснаціонального капіталу з метою отримання прибутку (доходу) і/або досягнення позитивного соціального ефекту.

2. Здійснено розробку інтегрального індексу інвестиційної привабливості країн, із використанням результатів апробації якого у поєднанні з результатами апробації запропонованої багатофакторної економетричної моделі «ПІІ – інвестиційна привабливість» встановлено ступінь впливу факторів-індикаторів соціально-економічного розвитку на інвестиційну привабливість країн. Використання інтегрованої системи оцінки інвестиційної привабливості на макро-, мезо- і мікрорівнях сприятиме досягненню компромісу інтересів між інвесторами і реципієнтами інвестицій.

3. Запропоновано організаційно-економічний механізм стабілізації економічного зростання країн в умовах глобалізації за рахунок міжнародного інвестування, який базується на висновку, що головним результатом інвестиційного процесу має стати забезпечення інвестиційної стабільності економіки, яку визначено як стан довгострокового вкладання капіталу з точки зору прогнозованості грошових потоків, прибутковості за сприятливих умов в країні і гарантії страхування інвестиційних ризиків.

4. Ідентифіковано принципи та функції, а також завдання економічного регулювання міжнародних регіональних інвестиційних потоків, які в цілому обґрунтовують висновок щодо необхідності поєднання заходів, спрямованих

на концентрацію інвестицій на певних територіях, із заходами, спрямованими на підвищення ролі «точок зростання» як стійких міжгалузевих ланцюжків, з метою територіального поширення їх загального позитивного впливу.

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій

Достовірність та обґрунтованість викладених наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується використанням наукових праць і монографій вітчизняних та зарубіжних учених, матеріалів наукових конференцій, періодичних видань, статистичних і аналітичних публікацій міжнародних економічних організацій (зокрема, комісій ООН, Міжнародного валютного фонду, Світового банку), даних міжнародної та державної офіційної статистичної звітності, законодавчих і нормативно-правових актів України, Національного банку України, АТ «Укресімбанк», результатів власних досліджень автора.

Крім того, достовірність результатів проведеного дослідження забезпечується використанням діалектичного методу наукового пізнання, а також загальнонаукових методів дослідження, зокрема теоретичного узагальнення, системного аналізу, логічного узагальнення, статистичного та економіко-математичного аналізу, системного підходу, міжсистемних трансформацій та ін.

За темою наукової роботи опубліковано 18 наукових праць, загальним обсягом 41,6 д.а., з яких особисто автору належить 7,9 д.а., у тому числі 8 одноосібних статей у наукових фахових виданнях загальним обсягом 4,2 д.а., 3 одноосібні статті у наукових періодичних виданнях інших держав та виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз, загальним обсягом 1,9 д.а.

Публікації з достатньою повнотою відображають зміст дисертаційної роботи, автореферат відповідає її змісту.

Зв'язок дисертаційної роботи з напрямками наукових досліджень

Дисертаційну роботу виконано відповідно до тематики науково-дослідної роботи кафедри міжнародної економіки Донецького національного університету МОН України за держбюджетними темами: «Підвищення ефективності міжнародної економічної діяльності України в інтеграційних об'єднаннях: регіональний та галузевий аспект» (номер державної реєстрації 0106U012484); «Розвиток старопромислового регіону на засадах інноваційної стратегії та трансферу знань» (номер державної реєстрації 0111U009621).

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів

Теоретичне значення результатів дисертаційної роботи полягає у поглибленні теоретико-методологічних основ дослідження питань трансформаційного впливу глобалізації на процес міжнародного інвестування, а також у розробці науково-практичних рекомендацій щодо розвитку міжнародного інвестування в контексті врахування впливу глобальних трансформацій.

Практичне значення основних положень, розроблених у дисертаційній роботі, полягає у тому, що вони сприятимуть визначенню концептуальних напрямів розвитку міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій.

Результати досліджень, що містяться в дисертації, використано у практичній діяльності Верховної Ради України (довідка № 178 від 25.03.2015 р.); Вінницької обласної державної адміністрації (довідка № 27-4-04/2468 від 21.01.2015 р.); Донецької Торгово-промислової палати (м. Маріуполь) (довідка № 115/06.04-04 від 12.03.2015 р.); ПАТ «Укрсоцбанк» (м. Запоріжжя) (довідка № 116-321/1 від 20.07.2015 р.). Крім того, результати дослідження Сириченко Наталі Сергіївни використано у навчальному процесі Мукачівського державного університету МОН України (довідка № 955 від 08.05.2015 р.) і Донецького національного університету МОН України (м. Вінниця) при розробці навчально-методичних комплексів та викладанні

дисциплін «Міжнародна економіка», «Міжнародна економічна діяльність України», «Міжнародна інвестиційна діяльність» (довідка № 31/01 – 08/01.13 від 19.02.2015 р.). Всі довідки містяться у Додатках до дисертаційної роботи.

Недоліки та дискусійні положення щодо змісту дисертаційної роботи та автореферату

Відзначаючи в цілому достатній науковий рівень розробок здобувача в результаті проведених досліджень та обґрунтованість одержаних результатів, необхідно вказати на наявність певних недоліків і дискусійних положень.

1. Як зазначено у першому розділі дисертаційної роботи, одним із найсуттєвіших проявів глобальних трансформацій є вихід суб'єктів господарювання на ринки інших країн. Необхідним процедурним елементом реалізації відповідного рішення є визначення оптимального способу проникнення на зовнішній ринок (с. 28). Серед ймовірних варіантів зазначаються непрямий експорт, прямий експорт, ліцензування, створення спільного підприємства або прямі інвестиції. Однак не зазначено, за якими критеріями визначається вказана оптимальність.

2. Розглядаючи форми інвестування, на с. 39 дисертант зазначає, що портфельні інвестиції не надають інвестору реального контролю над об'єктом інвестування. Тоді чому даний інструмент позиціонується у якості перспективного для України (с. 13 автореферату)? Тим більше, що на с. 106 зазначено, що у кризові періоди портфельні інвестиції зазнали більших потрясінь, ніж прямі іноземні інвестиції, що підтверджують дані рис. 2.13.

3. Вимагає подальшого розвитку твердження, що висока інвестиційна привабливість є ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності країни (поряд з інноваційною, трудоворесурсною складовою і т.і.). Принаймні уточнення потребує, які ще чинники мають враховуватись, і чому серед них провідну роль дисертант відводить саме інвестиціям. У вказаному контексті не можна погодитись, що ефективність інвестицій визначає інвестиційну привабливість (с. 50). Скоріше, зв'язок є протилежним: інвестиційна

привабливість (яка об'єднує нормативні, інституційні, економічні важелі тощо), визначає у підсумку результативність вкладання інвестицій.

4. Автор поділяє країни на три групи за рівнем інвестиційної привабливості (с. 98-99). Одночасно без уточнення залишилось, як відрізняються інституційні, регуляторні та нормативно-правові важелі країн, віднесених до різних груп. Надання відповідної інформації дозволило б розширити рекомендації щодо забезпечення належного місця України в процесах міжнародного інвестування, які викладено у третьому розділі роботи.

5. Достатньо суперечливою є теза, що жодна країна в умовах ізоляції від світової економічної системи не може досягти економічної стабільності (с. 145). Те, що автор спирається при цьому на фактичний стан речей – залучення практично всіх країн світу до міжнародних економічних зв'язків, – не спростовує методологічної помилковості викладеного судження. Наприклад, якщо в країні створено найбажаніший для неї стан – замкнутий економічний цикл – це максимально унеможливорює вплив зовнішніх кризових провів на національну економіку. Навіть в умовах глобалізації можна навести приклад такої країни, як Білорусь, практично невразливої до коливань кон'юнктури на зовнішніх ринках внаслідок замкнутого характеру економічного відтворення.

Загальні висновки по дисертаційній роботі

Дисертаційна робота Сириченко Наталі Сергіївни на тему «Розвиток міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій» виконана на високому науково-теоретичному рівні та є самостійною завершеною науковою роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що утворюють цілісний теоретико-методологічний й організаційно-аналітичний інструментарій дослідження процесу розвитку міжнародного інвестування в умовах проявів глобальних трансформацій.

Опубліковані автором дослідження наукові роботи та автореферат повною мірою відображають основні положення змісту дисертації. Висловлені зауваження та дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Дисертацію на тему «Розвиток міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій» виконано на належному науковому рівні, робота повністю відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор Сириченко Наталя Сергіївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент

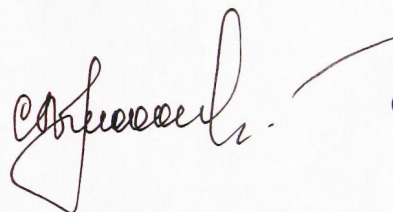
доктор економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів

Донбаської державної

машинобудівної академії

МОН України (м. Краматорськ)

С. Є. Борисова

Підпис д-ра екон. наук, доц., доцента кафедри фінансів С.Є. Борисової засвідчую:

Перший проректор,

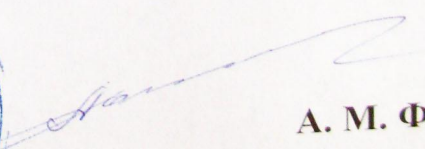
проректор з науково-педагогічної,

навчальної та методичної роботи

Донбаської державної

машинобудівної академії

МОН України (м. Краматорськ)

А. М. Фесенко